
Seqüència de Santa Eulàlia

Autor:

Data de publicació: 12-04-2010

La Seqüència de Santa Eulàlia és el primer text literari escrit en el proto-occità que donaria lloc a l'occità i al català. Està dedicada a Santa Eulàlia de Barcelona (no a la de Mèrida que és un invent) i s'inspira en un himne del poeta llatí cristià Prudenci, que es pot llegir al Peristephanon. Data del any 880 o 881, la seva redacció es va realitzar en una zona situada entre Lieja i Aquisgrà i forma part d'una col·lecció de discursos llatins de San Gregori. Formalment és una seqüència, o poesia rítmica, que es cantava durant la litúrgia gregoriana.

La Seqüència de Santa Eulàlia és el primer text literari escrit en el proto-occità que donaria lloc a l'occità i al català. Està dedicada a Santa Eulàlia de Barcelona (no a la de Mèrida que és un invent) i s'inspira en un himne del poeta llatí cristià Prudenci, que es pot llegir al Peristephanon. Data del any 880 o 881, la seva redacció es va realitzar en una zona situada entre Lieja i Aquisgrà i forma part d'una col·lecció de discursos llatins de San Gregori. Formalment és una seqüència, o poesia rítmica, que es cantava durant la litúrgia gregoriana.

Saint Eulalia of Mérida was an early Christian martyr from Mérida, Spain, who was killed during Diocletian's repressions around 304. Her legend is recounted in the 29 verses of the Sequence, in which she resists pagan threats, bribery and torture from the pagan emperor Maximian. She miraculously survives being burned at the stake, but is finally decapitated. She then ascends to heaven in the form of a dove.

The Sequence was composed in verse around 880, soon after the rediscovery of the relics of a saint of the same name, Saint Eulalia of Barcelona, in 878.

La llengua de la Seqüència

El text està presumiblement redactat en dialecte picard-való. Fa servir articles: li inimi, lo nom, enl, desconeguts en llatí; mostra que certes vocals finals del llatí no es feien servir en la llengua oral, cosa que es posa de manifest en les vacil·lacions de grafia (a, e) en les terminacions femenines: pulcella/ pulcelle. També documenta que en la data de la seva redacció ja s'ha consumat la diftongació de las vocals e,o obertes del llatí vulgar: buona< lat. bona.

Des del punt de vista sintàctic és significativa la primera manifestació del condicional romanç, sostendreiet.

El text

La Seqüència consta de vint-i-nou versos:

Text en romanç Adaptació francesa Traducció al català

Buona pulcella fut Eulalia.

Bonne pucelle fut Eulalie.

Bona punzella fou Eulàlia

Bel auret corps bellezour anima.

Beau avait le corps, belle l'âme.

Bell hauia el cos, i bella l'ànima

Voldrent la ueintre li d[õ] inimi.

Voulurent la vaincre les ennemis de Dieu,

Volgueren la vèncer-la els Déu enemics ,

Voldrent la faire diaule servir.

Voulurent la faire diable servir.

Volgueren la fer diable servir.

Elle nont eskoltet les mals conselliers.

Elle, n'écoute pas les mauvais conseillers :

Ella no escolta els mals consellers :

Quelle d[õ] raneiet chi maent sus en ciel.

« Qu'elle renie Dieu qui demeure au ciel ! »

«Que ella Déu renegui, que reina al cel!»

Ne por or ned argent ne paramenz.

Ni pour or, ni argent ni parure,

Ni per or, ni argent, ni paraments,

Por manatce regiel ne preiement.

Pour menace royale ni prière :

Per amenaça reial ni per pregs

Niule cose non la pouret omq[ue] pleier.

Nulle chose ne la put jamais plier

Cap cosa no la pogué mai plegar

La polle sempre n[on] amast lo d[õ] menestier.

À ce la fille toujours n'aimât le ministère de Dieu.

A sempre no amar lo Deu ministeri .

E por[]o fut p[re]sentede maximien.

Et pour cela fut présentée à Maximien,

I per això fou presentada a Maximilià,

Chi rex eret a cels dis soure pagiens.

Qui était en ces jours roi sur les païens.

Qui rei era llavors dels pagans.

Il[]li enortet dont lei nonq[ue] chielt.

Il l'exhorte, ce dont ne lui chaut,

Éll l'exhorta, però a ella no li importa,

Qued elle fuiet lo nom xp[ist]jiien.

À ce qu'elle fuie le nom de chrétien.

Que ella fugis lo nom cristià

Ellent adunet lo suon element

Qu'elle réunit son élément [sa force],

Ella ajunta tota lo seu element [força]

Melz sostendreiet les empedementz.

Mieux soutiendrait les chaînes

Millor sostindria les impediments [cadenes]

Quelle p[er]desse sa uirginitet.

Qu'elle perdît sa virginité.

Que ella perdès sa virginitat.

Por[]os suret morte a grand honestet.

Pour cela fut morte en grande honnêteté.

Por çò fou morta ab gran honestadat

Enz enl fou la getterent com arde tost.

En le feu la jetèrent, pour que brûle tôt :

En el foc la llançaren, com cremi aviat

Elle colpes n[on] auret por[]o nos coist.

Elle, coulpe n'avait : pour cela ne cuit pas.

Ella culpes no avia per çò no crema pas.

A[]czo nos uoldret concreidre li rex pagiens.

Mais cela ne voulut pas croire le roi païen.

Això no ho volguè creure el rei pagans.

Ad une spede li roueret toilir lo chief.

Avec une épée il ordonna lui ôter le chef :

Ab una espasa ordena tallar-li lo cap

La domnizelle celle kose n[on] contredist.

La demoiselle cette chose ne contredit pas,

La damisela tal cosa no contradí.

Volt lo seule lazsier si ruouet krist.

Veut le siècle laisser, si l'ordonne Christ.

Vol lo secle deixar [el món], si ho ordena Crist.

In figure de colomb uolat a ciel.

En figure de colombe, vole au ciel.

En figure de colom vola al Cel.

Tuit oram que por[]nos degnet preier.

Tous implorons que pour nous daigne prier,

Tots oram que per nos es dignes pregar,

Qued auuisset de nos xr[istu]s mercit

Qu'ait de nous Christ merci

Que haguès de nos Crist mercé

Post la mort & a[]lui nos laist uenir.

Après la mort, et qu'à lui nous laisse venir,

Post mort, i que a éll nos deix venir

Par souue clementia.

Par sa clémence.

Per seua clemència.

Vegeu també

Juraments d'Estrasburg

Enllaços externs

El pergami de la Seqüència (Réf. Bibliothèque municipale de Valenciennes 150 (olim 143) fol.141v)

Bibliografia

D.A.S Avalor, Alle origini della letteratura francese, Torino, G. Giappichelli, 1966.

Catalogue de l'exposition Rhin-Meuse, Cologne et Bruxelles, 1972

CALLE CALLE, Francisco Vicente, "Notas sobre la Cantinè de Sainte Eulalie , poema francès del siglo IX", Revista Guadalupe , nº 772, año 2001, pp. 6-10.

Referències

Moreno de Vargas, Bernabé. HISTORIA DE LA CIUDAD DE MERIDA (en castellà). Maxtor, 2005 (1892), p. 171. ISBN 8497612019. (=>Barcelona 302dC.)

Moreno de Vargas, Bernabé. HISTORIA DE LA CIUDAD DE MERIDA (en castellà). Maxtor, 2005 (1892), p. 172. ISBN 8497612019. (=>Mèrida 304dC.)

Aux racines de notre langue: les langues populaires des ... - Pàgina 145

books.google.es/books?id=L... - Tradueix aquesta pàgina

Joan de Cantalaus - 1990 - ?Visualització de fragment - ?Més edicions

Les petits Bollandistes nous présentent deux Eulalie : sainte Eulalie de Barcelone, fillette de quatorze ans, martyrisée le ... ?D'après ces données,nous pourrions peut-être conclure que la cantilène de Valenciennes chante la sainte catalane.

books.google.es/books?isbn... - Tradueix aquesta pàgina

Jean-Joseph JULAUD - 2010 - ?Visualització prèvia - ?Més edicions

Jean-Joseph JULAUD. Bulletin de naissance Cette cantilène qu'on entonne en 881 raconte le martyre de sainte Eulalie – soudain revenue dans l'actualité religieuse en 878 car on vient d'installer ses restes dans la cathédrale de la ...

Cantilene de sainte Eulalie: - Pàgina 49

books.google.es/books?id... - Tradueix aquesta pàgina

Marie-Pierre Dion - 1990 - ?Visualització de fragment - ?Més edicions

Marie-Pierre Dion ... Sainte Eulalie est dès le XIe siècle inscrite régulièrement dans les livres liturgiques de l'abbaye. ... oeuvre d'actualité : l'invention du tombeau d'Eulalie en 878 à Barcelone, ville vassale de l'Empire carolingien depuis 874, ...

Bulletin du bibliophile - Edició 2 - Pàgina 429

books.google.es/books?id... - Tradueix aquesta pàgina

1990 - ?Visualització de fragment - ?Més edicions

La Cantilène de sainte Eulalie : actes du colloque de Valenciennes, 21 mars 1989, édités par Marie-Pierre Dion. ... foi devant l'empereur Maximien ; le poème fut rédigé peu après 878, date de l'invention des reliques de la sainte, à Barcelone

books.google.es/books?isbn... - Tradueix aquesta pàgina

Douglas Kelly - 1999 - ?Visualització prèvia - ?Més edicions

Description, Rewriting, and Authorship from Macrobius to Medieval Romance Douglas Kelly ... 3 Interestingly, the late ninth-century Sainte Eulalie appears in a Valenciennes manuscript together with another short poem in Latin on the same ..